

Šent**RUPERT**

Glasilo krajanov krajevne skupnosti Šentrupert

• LETO: V. / 2 • 23. junij 2003 • Glasilo izhaja štirikrat letno • Za krajan KS Šentrupert brezplačno •

POLETJE V ŠENTRUPERTU

Poletje je pred vrati, z njim pa tudi ciklus prireditev POLETJE V ŠENTRUPERTU. Tudi letos so pri organizaciji povezani KS Šentrupert ter Kulturno in Turistično društvo Šentrupert. Vsekakor pa bo pri konkretnih akcijah dobrodošla pomoč tudi drugih društev.

Oglejmo si, kaj lahko pričakujete:

Nastop GODBE SVETEGA RUPERTA Z NUŠO DERENDA smo premaknili na nedeljo, 6. julija, ob 21. uri.

Naša gostja, ki se je že vsi veselimo, je namreč v načrtovanem datumu zasedena, tako da je bilo treba vse skupaj premakniti za dober teden dni. Prav na to nedeljo pa je v Šentrupertu tudi birma – tako lahko že sedaj povabite svoje sorodnike, da prazničen dan skupaj zaključite na koncertu – na trgu v Šentrupertu.

27. julija bo na Veseli Gori nastopil svetovno znani kvartet OPUS CUATRO.

Argentinski glasbeniki uživajo velik ugled v Južni Ameriki in v svetu. Lani so z velikim uspehom nastopili v Unionski dvorani v Ljubljani skupaj z našim New Swing kvartetom. Na letošnji evropski turneji se bodo ustavili tudi pri nas. Mojstri salse, tanga in sambe bodo izvajali izbor iz bogate zakladnice živahne latinsko-ameriške in jazzovske glasbe.

28. avgusta pa nikakor ne zamudite nastopa KOPENHAGENSKIH DEČKOV (THE COPENHAGEN ROYAL CHAPEL CHOIR) v farni cerkvi sv. Ruperta.

Deški zbor iz Kopenhagna je bil ustanovljen leta 1924 in deluje pod pokroviteljstvom danskega dvora. Glasbena izenačenost, interpretacijska gibkost in programska raznolikost ga uvrščajo med najboljše tovrstne ansamble na svetu. Zbor, ki smo si ga zapomnili po bleščečem nastopu v frančiškanski cerkvi v Ljubljani pred nekaj leti, postavljajo kritiki v isti razred kot Dunajske dečke in pevce znamenitega King's Collegea iz Cambridga. Njihovi nastopi so za poslušalce posebno doživetje.

Tudi letos bomo za vse prireditve imeli vstopnino; v predprodaji bodo vstopnice toliko kot lani – 1.000 tolarjev. Na dan prireditve pa bo vstopnina 1.200 tolarjev.

Program, ki smo ga pripravili, je resnično vrhunski, saj poleg domače gostje NUŠE DERENDA, ki se bo predstavila ob spremljavi GODBE SVETEGA RUPERTA, gostimo NAJBOLJ UGLEDNA SVETOVNA IMENA. Kvaliteto pa je treba tudi plačati!

Vsi želimo, da prireditve kar najbolj približamo ljudem – naj bo Šentrupert razpoznaven tudi po vrhunskih prireditvah.

Prisrčno vabljeni – povabite tudi svoje sorodnike in prijatelje!

Rupert Gole v imenu organizatorjev

*Obeta se spektakel:
Godba sv. Ruperta in Nuša Derenda*

Vsi, ki ste lani na Veseli Gori poslušali New Swing Quartet, gotovo ne boste zamudili njihovih prijateljev iz Argentine. Vsi drugi pa prisrčno vabljeni!

Kraljevi deški zbor iz Kopenhagna na Danskem uživa svetovni sloves. V avgustu bodo s svojimi glasovi napolnili našo cerkev

DOGAJANJA V KS IN DRUŠTVIH

DOGAJANJA V KRAJEVNI SKUPNOSTI ŠENTRUPERT

Svet KS Šentrupert se je na svoji 6. redni seji sestal 17. aprila 2003 in na njej obravnaval predlog komisije za kanalizacijo Šentrupert, da ima KS Šentrupert ponovno razgrnitev načrta kanalizacije. Krajevna skupnost bo krajane, ki so lastniki zemlje, kjer naj bi potekala kanalizacija, pozvala, da povedo svoje mnenje in pripombe, ki bi jih skušali pri gradnji upoštevati. Sprejet je bil tudi sklep, da zamenjamo vodovodne cevi na relaciji Hom – Draga. Naredili bomo tudi rekonstrukcijo vodovoda od kulturnega doma do šole in naprej do Marjana Brcarja. Potrebno bo pridobiti soglasja za prekop čez parcele.

Za vodovod Sela so bile položene nove cevi in se bodo lahko krajani priključili na vodovod Hom, ko bo gradbeni odbor Sela popravil rezervoar.

Območno združenje borcev in udeležencev NOB Trebnje je ob 60-letnici napada na postojanko v Šentrupertu imelo pri spomeniku komemoracijo. KS Šentrupert je udeležence NOB pogostila v gostilni Jaklič.

13. maja 2003 so se člani sveta zbrali na izredni seji. Krajevna skupnost je dobila odgovor Višjega sodišča iz Ljubljane v tožbi Franca Livka s Homa zaradi ceste Kamnje – Goljek – Hom. Gradbeni odbor, ki je bil takrat zadolžen za pridobitev soglasij za posege v prostor, od Franca Livka le-tega ni pridobil. Višje sodišče v Ljubljani je sodbo prvostopenjskega sodišča razveljavilo in zadevo vrnilo v ponovno obravnavo. Člani sveta so sprejeli sklep, da obvestijo gradbeni odbor, naj se pripravi na tožbo s tožečo stranko. Krajevna skupnost bo bremenila gradbeni odbor oziroma zainteresirane na tej cesti za vse stroške tožbe ali izvensodne poravnave. Hkrati predlagajo, da jih sodišče vabi na naslednjo obravnavo.

3. junija 2003 je bila 7. redna seja sveta; na njej so obravnavali pogodbo za upravljanje kulturnega doma med KS in Kulturnim društvom Šentrupert. Člani sveta so se s predlagano pogodbo o upravljanju kulturnega doma strinjali, prav tako tudi z aneksom.

V maju je bilo opravljeno asfaltiranje, ki ga zaradi slabega vremena nismo mogli uresničiti že jeseni. Tako so asfaltirali na Okrogu, na Trsteniku in Rakovniku. Položeno je bilo 1604 m² asfalta v skupni vrednosti 3.422.048 tolarjev.

Predsednik sveta KS Tone Rugelj je povedal, da bo med prireditvijo iz trebanjskega koša potekala kolesarska dirka – del proge bo tudi v naši krajevni skupnosti. Organizatorji so zaprosili za finančno pomoč; krajevna skupnost bo prispevala toliko, kot bodo tudi ostale krajevne skupnosti, kjer bo prav tako potekala kolesarska dirka.

Irena Ribič

Napovednik

Dogajanja v KS in društvih	2
Iz življenja župnije	10
Sprehodi med ...	12
Obujanje, čestitke	13
Srečno, generacija	17
Iz skrinje spominjanja	18
Stari fotografiji	19

AKTIVNOSTI NA VODOVODNEM PODROČJU

Na željo uporabnikov vodovoda Sela je bila v marcu zgrajena povezava med vodovodom Hom in njihovim zbiralnikom v dolžini 690 metrov.

Do konca maja smo pridobili vsa soglasja za prekop zemljišč zaradi rekonstrukcije vodovoda od kulturnega doma do šole in nato še do Marjana Brcarja. Z deli bomo čimprej začeli.

V maju je bila zaradi okvare zamenjana črpalka v vrtini Hom, v vrtini Vrhe pa je bila poglobljena na 290 metrov.

Milan Prah, vzdrževalec

DEJAVNOSTI KRAJEVNE ORGANIZACIJE RDEČEGA KRIŽA ŠENTRUPERT

Letošnje srečanje s starejšimi krajani naše krajevne skupnosti je bilo 27. aprila v šoli. Zbranim je zaželela prijetno popoldne predsednica RK, vse lepo jim je zaželel podpredsednik sveta KS Jure Bizjak in sekretarka območnega združenja RK Trebnje Majda Miklič. Med pozdravom je spregovorila tudi o pomenu takšnih srečanj s starejšimi. Zahvalila se je vsem, ki s srcem delajo za starejše, ki pa jih v Šentrupertu ni malo.

Nato so predstavniki odbora čestitali najstarejši krajanki Ludoviki BRZIN, ki je pred dnevi praznovala 97. rojstni dan. Presenetili smo jo z darilcem in s šopkom nageljnov. S prisrčnim nasmehom in z nagajivim pogledom se je vsem zahvalila, mi pa smo ji zaželeli, da bi jo prihodnje leto spet videli na srečanju. Pevci Vinogradniškega pevskega zbora pa so ji zapeli zdravico.

Za pogostitev so poskrbele naše pridne odbornice RK, za dobro

voljo in razpoloženje pa pevci, ki se vselej prisrčno odzovejo našemu vabilu. Hvaležni smo jim.

Rada bi se zahvalila vsem, ki so nam kakorkoli pomagali, da je bilo to naše druženje prijetno. Najprej se zahvaljujem vodstvu in pevcem Vinogradniškega pevskega zbora, gospodu dekanu za pomoč pri obveščanju in prevozih, krajanom – dobrotnikom, ki vsako leto darujejo pijačo in kruh, našim pridnim odbornicam RK, ki spečejo pecivo.

Zahvaliti pa se moram tudi vodstvu šole, ki nas z dobro voljo vzame pod streho, in KS Šentrupert, ki razume naše prošnje, kadar smo v stiski.

V maju pa smo v sodelovanju s predsednikom sveta KS obiskali najstarejše krajanke, ki so stari devetdeset in več let. Veseli smo, da jih je kar lepo število:

JOŽEFA LINDIČ, Gornje Jesenice – 90 let
MARIJA GOSPODARIČ, Straža – 90 let

JULIJANA RAMOVŠ, Hom – 90 let

MARIJA KOTAR, Šentrupert – v domu v Grosupljem – 91 let

PAVLA GREGORČIČ, Slovenska vas – 92 let

FRANČIŠKA SABLJAK, Šentrupert – 92 let
OLGA STRAJNAR, Zabukovje – Srasle – 92 let

FILOMENA ZAVRL, Šentrupert – živi v Ljubljani – 92 let

CILKA GOLOB, Draga – 93 let
FRANČIŠKA MEDVED, Hom – 93 let

RUDI MEDVED, Draga – 94 let

NEŽA BARTOLJ, Bistrica – 95 let
ROZALIJA VALAS, Kamnje – 95 let

LUDOVICA BRZIN, Straža – 97 let

Želimo jim zdravja,
v letih pa jih posnemajmo!

*Marija Brezovar,
predsednica KO RK Šentrupert*

Srečanje starostnikov vsem olepša življenje

VARSTVENO DELOVNI CENTER
Novo mesto

Šmihel 3
8000 NOVO MESTO

POIZVEDBENI RAZPIS ZA NAJEM POSLOVNIH PROSTOROV ZA POTREBE ENOTE VDC TREBNJE

Pogoji

1. Prostori morajo biti prilagojeni osnovni dejavnosti Varstveno delovnega centra – vodenje, varstvu ter zaposlitvi pod posebnimi pogoji.
2. Dostop do prostorov mora biti brez arhitektonskih ovir v skladu z veljavnimi predpisi o graditvi objektov brez arhitektonskih ovir (Ur.l.RS 92/99).
3. Prostori morajo biti v objektu, ki je vključen v okolje, v bližini morajo biti zelene in javne rekreacijske površine, urejena mora biti prometna infrastruktura.
4. Skupna tlorisna površina za dejavnost je 126m²:
  - delavnica [4,5m² na uporabnika] 45m²
  - jedilnica z delovno kuhinjo [1,5m² na uporabnika] 15 m²
  - soba za pomirjanje [12m² do 15m²] 12 m²
  - pisarna 14m²
  - garderobe [0,70m²] 7 m²
  - sanitarije za invalide 3 m²
  - sanitarije 1moški, 1 ženski [2 x 2m²] 4 m²
  - sanitarije za zaposlene [2m²] 2m²
  - garderoba za zaposlene [2m²] 2m²
  - negovalno-higienski prostor 4m²
  - prostor za čistila 3 m²
  - skladišče [1,50m² na uporabnika] 15m²
5. Zemljišče mora biti komunalno opremljeno (kanalizacija, vodovod, ogrevanje). Imeti mora ločeno števec za odčitavanje porabe (elektrike, vode, plina).
6. Objekt mora biti pritličen, v primeru dveh ali več nadstropij mora imeti urejeno dvigalo.
7. Vhodi in sanitarije morajo biti dostopni in uporabni za gibalno ovirane osebe. Vhodi morajo biti ločeni po namenu. Glavni, gospodarski in vhod za skladišče in zagotovljen mora biti neposreden dovoz.
8. Prostori morajo imeti uporabno dovoljenje in izkazati je potrebno lastništvo prostorov.
9. Zagotovljen mora biti dolgoročni najem 10 do 15 let, odpovedni rok najmanj 6 mesecev.
10. Prostori morajo biti vseljivi v letu 2003.
11. Mesečna najemnina na m².

Podrobne podatke o zahtevah in dodatnih informacijah dobite na sedežu VDC pri gospe Emi Luzar, vsak delovnik med 9. in 13. uro.

Rok za zbiranje ponudb: 20 dni od objave v časopisu.

Ponudbe pošljite na sedež Varstveno delovnega centra Novo mesto, Šmihel 3, 8000 Novo mesto.

*Emi Luzar, dipl. soc. delavka,
direktorica*

VEDNO AKTIVNO DRUŠTVO KMEČKIH ŽENA

Društvo kmečkih žena v Šentrupertu je v aprilu organiziralo tečaj o solatah – tudi tokrat v šoli. Tečaj je vodil Janez Štrukelj iz Turistične gostinske šole Maribor, udeležilo pa se ga je 24 tečajnic.

Poskusili so se v pripravi 30 vrst solat – v glavnem niso bile solate samo iz zelenjave, pač pa tudi iz mesa, iz vsega, kar se da skuhati iz zelenjave in moke.

Naše članice so tako postale bogatejše za še eno področje kulinarike; da pa bi tudi ostali lahko preskusili svoje sposobnosti, prilagam recept za eno izmed solat in dva preliva:

PERUTNINSKA SOLATA Z GNATJO IN S SIROM:

Sestavine:
10 dag jabolk
10 dag ketchupa
20 dag piščančjih prsi

Tečaj o solatah nas je navdušil

15 dag kuhane gnjati ali pariške salame
15 dag sira

SOLATNA KREMA:

2 jogurta
nariban hren
1 žlica kisle smetane
pol žlice gorčice
kis po okusu
olje, sol, poper, koper

ŠE EN PRELIV:

1 tuba majoneze
1 kislja smetana
1 naribana vložena kumarica
1 mala čebula
pol žlice gorčice
kis, sol, poper

Dober tek!

Malči Kostevc, predsednica

STROKOVNA EKSKURZIJA V BELO KRAJINO

Članice Društva kmečkih žena Trebnje – sekcija Šentrupert – smo se 7. maja 2003 odpravile na strokovno ekskurzijo po Beli krajini; vodila sta jo Tomaž Jerovšek iz Pospeševalne službe Trebnje in lokalna vodička Sonja Škof iz Črešnjevca. Najprej smo se ustavili pri čebelarju Adlešiču v Adlešičih, kjer smo imeli poskušnjo medu. Pot smo nadaljevali do družine Cvitkovič, kjer imajo muzej domače obrti; z njo se še vedno tudi ukvarajo. Ogledali smo si izdelke iz platna in pisanice. V Gribljah smo se ustavili v vrtnariji Črnič, kjer je bil možen tudi nakup. Po kosilu, ki smo ga imeli na turistični kmetiji Mavretič v Vidošičih, smo si ogledali cerkev Pri treh Farah v Rosalnicah. Ta cerkev je znamenita božja pot. Ustavili smo se tudi na domu naše vodičke Sonje Škof, ki ima dopolnilno

S prijetne ekskurzije po Beli krajini

dejavnost – peko kruha in peciva v Črešnjevcih. Strokovno ekskurzijo smo zaključili z ogledom izvira reke Krupe v Krupi; to je največji kraški izvir v Beli krajini; vanj se stekajo podzemeljske vode Bajer pri Rožnem Dolu, Rečica pri Vrčicah, Reka na Gorjancih ter ponikalnica na Mirni

gori. Še postanek na turistični kmetiji Ob izviru Krupe – Cerjanec – in ko smo se vračali – 61 nas je bilo – smo z veseljem obujali spomine na preživeto ekskurzijo.

Irena Ribič

DRUŠTVO VINOGRADNIKOV ŠENTRUPERT SREDI NAJVEČJEGA DELA

V dneh, ko so bile zadnje priprave za izid glasila ŠentRUPERT, so imeli veliko dela tudi vinogradniki, saj so pripravili osrednjo prireditev CVIČEK 2003, hkrati pa – že tradicionalno – izdali Bilten, v katerem so vidni rezultati njihovega dela.

Vzdušje je pričaral tudi Uvodnik županje Marice Škoda – in naj bo namesto suhoparnega naštevanja, kaj so vinogradniki naredili, kar spremna beseda naše županje:

»Kadar človek živi v sožitju z naravo, skrbi zanjo in jo neguje, mu le-ta vrača z obilnimi darovi. Skrb za to se začne že pozimi, ko se zbirajo razne informacije in nova znanja, nato zgodaj spomladi, ko z upanjem v srcu nežno opazujemo in negujemo mlade poganjke, drobcene nežne cvetove, ki preraščajo v sočne jagode, željne nežnosti in sončnih žarkov. Jagode, hvaležne za vso izkazano skrb, zbirajo pozitivno energijo zemlje. V jeseni nas s čudovitimi barvami dozorevajoče trte, zrelih grozdnih jagod, polne sonca in sladkosti, razveseljuje in vabi v trgatve, ko se brentači z brentami, zvrhano polnimi sladkega grozdja, sklanjajo pod prijetno težo skozi brajde v vinski hram. Nagrada za vse to je sladek mošt, ki se preseli v vinske sode, kjer po burnem vrenju dozoreva v vrhunska vina. Ogromno delo se skriva za dvigom kvalitete žlahtne kapljice. Prav to je zasluga vinogradniškega društva in velikega števila navdušencev, ljubiteljev žlahtne dolenske kapljice.

Prireditev CVIČEK 2003 ponovno dokazuje, da je društvo sposobno zaokrožiti vinogradniške radosti tudi na kulturnem in zabavnem področju. Tudi redno izhajanje Biltena je rezultat skrbnega izbiranja informacij, ki se zlijejo v eno, da kot svetla zvezda kaže pot v prihodnost.

Vsem iskrene čestitke in izvrstne dosežke.«

OBISK MEŠANE PEVSKE SKUPINE IVANČICE IZ KUD IVANČNA GORICA

V začetku junija je Šentrupert obiskala mešana pevska skupina Ivančice iz Kulturnega društva Ivančna Gorica. V njej pojeta tudi dva člana, po rodu iz Šentruperta, tako da je bilo srečanje še toliko bolj pristrčno.

Ivančice delujejo peto leto in v tem času so si nabrali že kar nekaj izkušenj. Pojejo predvsem stare ljudske pesmi in tako ohranjajo pristno slovensko ljudsko pesem.

V približno uro trajajočem programu

so nas prijetno popeljali skozi različne ljudske šege in običaje, na koncu pa so skupaj z obiskovalci zapeli še tisto 'tapravo šentrupersko' Prelepa je Šentrupert fara. Na srečanju je skupina pobirala prostovoljne prispevke, ki so jih na koncu prijazno namenili socialno ogroženim Šentruperčanom, za kar se jim v njihovem imenu iskreno zahvaljujem.

Damjan Zupančič

Gledališka skupina KD Šentrupert

V novi sezoni gledališka skupina znova pripravlja igro, za kar potrebuje nekaj novih igralcev. Igra bo sodobna komedija in bo zahtevala igralce različnih starosti. Vse, ki jih sodelovanje v omenjeni igri zanima, vabimo, da se v četrtek, 3. julija, ob 20. uri v kulturnem domu udeležijo informativnega sestanka, kjer se bodo seznanili s podrobnostmi. Na sestanek prav tako vabimo vse, ki bi kakorkoli želeli pomagati gledališki skupini (maska, frizure, prišepetovalci, kulise ...) pri postavitvi igre. Če bi želeli sodelovati, pa ne morete priti na sestanek, pokličite na 041/601-485, da se dogovorimo za srečanje.

Vljudno vabljeni!

Gledališka skupina KD Šentrupert

Kresovanje na Rakovniku

Denar ni največje bogastvo na svetu. Največje bogastvo je zdravje, ki ga znamo ceniti šele, ko ga izgubimo; prijateljstvo in složnost med ljudmi.

To smo dokazali tudi Rakovčani, ki smo se na predvečer delavskega praznika v prijetnem številu zbrali na vasi poleg gostilne Javornik. Prišli smo tisti 'tapravi' Rakovčani, pa tudi tisti, ki na vasi ne živijo več, vendar pa so s srcem še vedno tukaj doma. Skupaj smo poklepetali o starih časih in dogodkih, nekaj malega pojedli in popili ter navsezadnje tudi zaplesali.

Kresovanje je bilo uspešno v vseh pogledih ...

Prav tako kot drugod nad Šentrupertom je tudi pri nas ob večeru zagorel kres. Zbrani ob kresu smo zapeli nekaj pesmi ter si popestrili večer s spuščanjem raket. Na srečanju smo vsi skupaj neizmerno uživali

ter sklenili, da se prihodnje leto spet dobimo in da srečanje postane tradicionalno.

Pa na svidenje naslednje leto !

Mateja Kranjc

OCENJEVANJE KRAJA

Spoštovani,

Turistično društvo Šentrupert je letos začelo z aktivnostmi pri ocenjevanju kraja. Tako bi znatno prispevali k lepši urejenosti kraja in kakovosti življenja ljudi, trajno pa bi pripomogli tudi k razvoju in kakovosti turistične ponudbe, promociji turizma in razvoju ekološke zavesti ljudi. Z akcijo v našem kraju se pridružujemo republiški akciji, ki poteka pod okriljem Turistične zveze Slovenije pod sloganom 'Moja dežela – lepa in gostoljubna'.

V želji, da bi se krajanji kar najširše pridružili akciji, smo za letos določili štiri ocenjevalne kategorije: kmečka domačija, stanovanjska hiša, gostinski objekt / turistična kmetija in pa vasi oz. večji zaselki. K sodelovanju so že vabljeni predstavniki posameznih vasi, preko katerih se lahko vaščani po posameznih kategorijah tudi prijavijo. Pri njih pa boste lahko tudi dobivali informacije o poteku tekmovanja. Predvidoma se bo ocenjevalo dvakrat letno – prvi termin bo konec junija oz. začetek julija, drugi pa v zadnji polovici avgusta. Najuspešnejšim se bo podelilo priznanja na prazniku krajevne skupnosti. Še enkrat bi povabili k sodelovanju, pomagajte nam ohraniti Šentrupert in

okolico turistu in tudi nam, krajanom, v prijetnem spominu.

PRAVILNIK

ocenjevalne komisije za hortikulturno, estetsko in usklajeno urejenost bivalnega okolja:

1.člen

Turistično društvo Šentrupert (v nadaljevanju društvo) deluje na področju Krajevne skupnosti Šentrupert ter za to področje vodi aktivnosti za lep, urejen in čist kraj z naslovom **Naš kraj – lep in gostoljuben**. Sestavni del aktivnosti je tudi ocenjevanje urejenosti okolja.

2.člen

Ta pravilnik ureja pripravo, izvedbo, točkovanje, razpis tekmovanja, število nagajencev in podelitev:

- priznanj za urejeno okolje,
- plaket,
- praktične nagrade,
- morebitne graje.

3.člen

10 društva na podlagi tega pravilnika in individualne ocene ocenjevalne komisije podeli vsako leto:

- 5 priznanj za urejenost okolja po

posameznih kategorijah,

- plaketo **UREJENO OKOLJE** (bronasta, srebrna, zlata) po posameznih kategorijah
- morebitno praktično nagrado kot vzpodbudo in pomoč,
- morebitno grajo, glede na motenost objekta ali okolice pri celovitem videzu kraja.

4.člen

10 društva na začetku vsakoletnega tekmovanja razpiše pogoje za podelitev priznanj in sicer za:

- hortikulturno ureditev individualnih stanovanjskih hiš (okolje, balkoni, okna, poti, zelenice, skladna razmejitev med gospodarskim in cvetličnim delom itd.),
- urejenost, skladnost in hortikulturna ureditev kmetij (cvetje, zelenice, drevnine, gospodarski del),

- celostno ureditev gostinskega objekta ali turistične kmetije (hortikulturno vzdrževanje in urejenost okolice in notranjih prostorov – cvetje, ponudbo objekta in dostopnost turističnih informacij),

- celostna ureditev vasi oz. večjih zaselkov.

5. člen

Prijave na tekmovanje se zbirajo preko prijavnih pole, kjer se lastnik, ki se prijavlja na tekmovanje, s svojim podpisom strinja s pravilnikom o ocenjevanju. Prav tako lahko komisija na predlog članov komisije izbere objekte, ki jih je smiselno vključiti v tekmovanje, če se lastnik objekta strinja. V tekmovanje so avtomatično vključeni vsi gostinski objekti, turistične kmetije oz. kmečki turizmi ter vsi objekti s prenočitvenimi kapacitetami.

6. člen

IO društva za vsako ocenjevalno obdobje imenuje predsednika, podpredsednika, tajnika in večje število članov komisije in to tako, da so člani iz vseh vasi oz. zaselkov kraja.

7. člen

Ocenjevanje poteka skozi vse leto, ogled se opravi najmanj dvakrat, predlogi se slikovno dokumentirajo. Zadnjemu ogledu po izvršenem točkovanju in pripravi končnega predloga prisostvuje tudi strokovnjak krajinske arhitekture, cvetličar agronom, vrtnar ali podoben strokovnjak.

Ocenjuje se kompozicija zelenja in cvetja, ekološka ureditev in urejenost okolja na celotnem objektu, ki je predmet ocenjevanja, po priloženi ocenjevalni poli, ki je sestavni del tega pravilnika.

8. člen

Komisija pripravi predlog za eno od priznanj z utemeljitvijo, ki jo v potrditev predloži IO društva, le-to pa potrdi vse dobitnike in razpravlja ter sklepa o morebitnih pritožbah. Vodi se posebni register dobitnikov priznanj. Priznanja se podelijo praviloma ob prazniku krajevne skupnosti, lahko pa tudi na občnem zboru društva.

9. člen

Priznanje za urejeno okolje po posameznih kategorijah lahko dobitnik dobi večkrat, vendar v različnih časovnih obdobjih.

Plaketo **Urejeno okolje** po posameznih kategorijah lahko dobi dobitnik priznanja za urejeno okolje TD Šentrupert v časovnem obdobju najmanj 5 let od prejema prvega. Vsako leto se ugotovi tudi najslabše urejen predel, okolje hiše in podobno ter izda graja.

Praktična nagrada se podeli krajanom oziroma članom TD, ustanovi ali krožku z

namenom, da se vzpodbudi skrb za lep kraj. Za izvedbo vsakoletnih podelitev se pridobi sponzorje. Finančna sredstva se načrtujejo s finančnim načrtom društva.

10. člen

Ta pravila je sprejel IO društva, ki jih tudi tolmači ter po potrebi dopolnjuje in

spreminja glede na razvoj hortikulture dejavnosti na splošno in s ciljem:

VSE ZA UREJEN, ČIST, S CVETJEM IN Z ZELENJEM OBDAN DOM, VAS, ZASELEK, GOSTINSKI OBJEKT / TURISTIČNO KMETIJO.

Upravni odbor

Turističnega društva Šentrupert

PLANINSKO DRUŠTVO POLET

Planinsko društvo POLET Šentrupert je živelo v naših razmišljanjih že tedaj, ko se je porajala Steklasova pohodna pot po obronkih Šentruperta. Želeli smo poti dati širše razsežnosti in jo predstaviti slovenski in tuji javnosti. Ob tem smo spoznali, da moramo to našo pot vključiti v družino planinskih društev. To smo tudi radi storili.

Ustanovili smo društvo, izbrali ime, k sodelovanju smo povabili izkušene planince, gornike in organizatorje izletov, pohodov in potovanj, izšolali markaciste, povabili k sodelovanju osnovnošolsko mladino. Prepričani smo, da bomo zaživeli tudi ob sodelovanju Turističnega društva Šentrupert in tako obogatili dogajanje v naši dolini, hkrati pa privabili številne ljubitelje narave, gričev in hribov, planin in gorstev.

Nekatere vidne osebnosti smo povprašali, kaj menijo o Planinskem društvu POLET. Radi so nam odgovorili:

Marica ŠKODA, županja Občine Trebnje:

V Šentrupertu uspešno deluje veliko število društev, kar je gotovo znak dobrega medsebojnega razumevanja ter volje do dela in druženja ob skupnih interesih. Vesela sem, da se je ustanovilo tudi planinsko društvo in sem prepričana, da bo zaživelo in s svojim delom obogatilo tako lokalno skupnost kot tudi širši prostor. Vso srečo na tej poti!

Rudolf SKOBE, predsednik MDO PD Dolenjske in Bele krajine:

Vsestranska podpora in veselje sta nas prevzela ob novici, da je ob iztekajočem Mednarodnem letu gora v Šentrupertu nastalo novo planinsko društvo. To je praznik za družino planinskih društev Dolenjske in Bele krajine, ki smo ga potrdili tudi v Piranu, na seji UO PZS aprila letos, ko je bilo Planinsko društvo Polet

Šentrupert sprejeto v Planinsko zvezo Slovenije. Vodstvu Planinskega društva POLET Šentrupert in njegovim članom želim, da postane vaše društvo uspešno in prepoznavno v svojem kraju Šentrupert.

Tone RUGELJ, predsednik sveta KS Šentrupert:

Glede na to, da se je Steklasova pohodna pot po obronkih Šentruperta že dobro prijela in jo redno obiskuje veliko število pohodnikov, je ustanovitev planinskega društva kot naročena. Planinsko društvo POLET se bo tako lahko še bolj posvetilo tej naši pohodni poti, za katero je sedaj lepo skrbelo tudi Turistično društvo Šentrupert. Poleg tega si lahko obetamo organizacijo pohodov in izletov po širni Sloveniji in tudi v tujino. Za krajanje naše skupnosti je to vsekakor dobrodošla pridobitev. Vsi, ki radi hodite in imate radi naravo, pridružite se!

Rupert GOLE, predsednik Turističnega društva Šentrupert:

V našem društvu toplo pozdravljam ustanovitev planinskega društva. V njem vidimo dobrega in zanesljivega partnerja pri uresničitvi skupnih projektov, saj smo tesno povezani že skozi delo v našem društvu in se tako že dobro poznamo. To hkrati pomeni tudi delno razbremenitev našega društva glede Steklasove pohodne poti in se bomo tako lahko poglobljeno lotili ostalih nalog.

Srečanje PD Polet

Pripravili smo program izletov in pohodov za leto 2003. Predstavili smo ga na družabnem srečanju 6. junija na Hrastnem v gostoljubni turistični kmetiji Deželan. Zbralo se nas je kakih trideset navdušenih planincev, pa tudi tistih, ki bodo to še postali. Poleg predsednika KS Toneta Ruglja se nam je pridružila tudi ravnateljica OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert Polona Rugelj ter člana PD Novo mesto Rudolf Skobe kot predsednik meddruštvenega odbora (MDO) Dolenjske in Bele krajine ter Rozi Skobe, ki vodi odbor za Varuha gorske narave pri MDO.

V uvodu je predsednik društva Polet Šentrupert pozdravil vse udeležence in se zahvalil za pomoč in sodelovanje v preteklem obdobju. Predstavil je aktivnosti, ki so bile že opravljene v minulih petih mesecih od ustanovitve:

- sodelovanje s šentrupersko šolo in prizadevno mentorico planinskega krožka Marto Mencin je rodilo bogate sadove in v naše društvo pripeljalo kar 23 nadobudnih planincev.

- izšolali smo markacista; Vinko Ruperčič in Miro Brezovar bosta v prihodnje Steklasovo pot opremila z markacijami in smerokazi po kriterijih, ki jih predpisuje Planinska zveza Slovenije (PZS).

- V maju smo se udeležili slavnostne skupščine PZS v Kamniku, kjer smo začutili utrip dela društev; v Sloveniji jih je kar 240.

- Pripravili smo program dela društva ter program izletov in pohodov za leto 2003.

- V sodelovanju s TD Šentrupert smo organizirali spomladanski pohod po Steklasovi pohodni poti, ki smo ga letos prvič predstavili na 26. april. Spremenjeni termin je vplival na slabšo udeležbo, in tudi sami smo naredili nekaj napak, ki jih bomo poskušali v bodoče - tudi s sodelovanjem MDO PD Dolenjske in Bele krajine - odpraviti. Sodelovanje s TD Šentrupert je poleg ostalega rodilo tudi ličen program izletov in pohodov in lepo oblikovan plakat za obveščanje krajanov in okoličanov za letošnje pohode.

Del aktivnosti, ki naj bi jih opravili še letos, pa je pomembno sledeče:

- V sodelovanju s KS Dole bomo poizkusili povezati Oglarsko pot in Steklasovo pohodno pot - preko potoka in slapa Bene. Seveda smo tu v veliki meri odvisni od predstavnikov organizacijskega

*Pomladanskega pohoda po Steklasovi poti so se - kot vedno - udeležili konjeniki
Foto B. Brezovar*

odbora z Dol, ki morajo pripraviti soglasje za oblikovanje poti po njihovih terenih.

- V oktobru bomo organizirali IV. tradicionalni jesenski pohod po Steklasovi poti.

- Do konca leta bomo izšolali še dva gorska vodnika in varuha gorske narave.

- S TD Šentrupert že sodelujemo pri pripravljalnih delih za ponatis Zgodovine župnije Šent Rupert na Dolenjskem prof. Ivana Steklase. Želimo, da bi ponatis knjige ob 90-letnici prve izdaje predstavili prav na otvoritveni prireditvi tradicionalnega jesenskega pohoda.

- Do tega dne bomo predstavili novo zloženko Steklasove pohodne poti in razglednico s podobno tematiko.

Predsednik MDO Dolenjske in Bele krajine je v pozdravnih besedah izrazil veselje ob ustanovitvi društva in poudaril, da je to pravzaprav praznik za kraj. S tem dejanjem se odpirajo nova poglavja v družabnem življenju Šentruperta. Seveda je ta praznik še toliko večji, ker se je to zgodilo ob 110-letnici ustanovitve Slovenskega planinskega društva, ki je naslednica PZS in letos praznuje 55 let. Prav to pa bo gotovo velika vzpodbuda za prizadevne ustanovitelje in člane novega društva. Opozoril nas je na nekatere naloge, ki jih še moramo opraviti, in nam obljubil pomoč MDO Dolenjske in Bele krajine.

Tajnik društva, izkušeni gorski vodnik Viktor Uhan, je obrazložil svoj pogled na program izletov in pohodov, ki ga je pripravil.

Gorski vodnik Marjan Kobav, udeleženec in vodja številnih ekspedicij in pohodov, je ob odsotnosti našega prijatelja vodnika odprav v Južno Ameriko, Peru, Mehiko, Afriko in Himalajo Toneta Burgerja predstavil popotovanje v Italijo - Cinque Terre. V lanskem letu je Marjan Kobav izlet tudi sam vodil.

V nadaljevanju srečanja je B. Brezovar prikazal kakih 150 diapozitivov s potovanja po Argentini in Čilu, s poudarkom na vzponu na Aconcguo (6956 m) in ogledu najbolj visoke gorske slane puščave na svetu - Atacame.

Srečanja se je udeležil tudi svetovni popotnik, planinec in alpinist, prijatelj Franci Jerman, ki je s filmom in z besedo oživil trenutke, ki smo jih doživeli na potovanju po Južni Ameriki.

Ob prigrizku, topli obari in Deželanovem cvičku je stekla tudi sproščena beseda in prijateljski klepet, ki smo ga nadaljevali pozno v noč, nam je dajal slutiti, da bo tudi to društvo v Šentrupertu zaživelo.

PROGRAM IZLETOV, TUR:

14. junij 2003: KUM - 1219 m
»dolenjski Triglav«

1. Trbovlje - Čebulova dolina - Kum - Mali Kum

2. 4 ure

3. lahka pot

13. julij 2003: STORŽIČ – 2132 m

»kranjski stražar«

1. Mača – Kališče – Storže – Preddvor
2. 7 ur
3. srednje težka pot

23. – 24. avgust 2003: TRIGLAV – 2864 m

»naš najvišji«

1. Pokljuka – Kredarica – Triglav – 7 jezer – Bohinj
2. 2 x 7 ur
3. srednje težka pot

13. september 2003: VRATA – Dan planincev
110-letnica SPD; 55-letnica PZS

1. Mojstrana – Peričnik – Vrata
2. 3 ure
3. lahka pot

25. – 29. september 2003: CINQUE TERRE – ITALIJA

»drugačen svet«

1. Apuanske Alpe – naravni park Garfagnana – Vrh Pisanino 1947 m
2. 5 ur
3. lahka pot

11. oktober 2003: STEKLAŠOVA POT

»domači kraj«

1. Šentrupert – Vesela Gora – Okrog – Nebesa – Hrastno – Šentrupert
2. 6 ur
3. lahka pot

26. oktober 2003: TROMEJNIK

»Prekmurje«

1. Trdkova – Tromejnik – Martinje
2. 3 ure
3. lahka pot

15. november 2003: VERTOVEEVA POT

»Vipavska dolina«

1. Ajdovščina – Šmarje – Ajdovščina
2. 5 ur
3. lahka pot

6. december 2003: OBOLNO

»miklavževanje«

1. Višnja Gora – Koški slapovi – Obolno
2. 3 ure
3. lahka pot (zimске razmere)

- LEGENDA:
1. Izhodišče – vzpon – sestop
  2. Predviden čas hoje
  3. Težavnost

**Bojan BREZOVAR, predsednik
Planinskega društva POLET Šentrupert**

II. SREČANJE KONJENIKOV V ŠENTRUPERTU

V nedeljo, 25. maja popoldne, je bilo v Dragi pri Šentrupertu spet živahno. Tekmovanje v natikanju klobas s kopjem v galopu je privabilo veliko število tekmovalcev, ljubiteljev in lastnikov konj. Na lepo urejenem prireditvenem prostoru so organizatorji dobro poskrbeli za številne gledalce, ki so uživali v napetih bojih.

Tekmovanje se je pričelo s parado šestnajstih prijavljenih tekmovalcev, ki so tokrat prišli iz številnih krajev Slovenije. Sodelovala so društva iz Trbovelj, Šentjanža, Kapele, Kresnic, Škofljice, pridružili so se nam tekmovalci iz kumske, turške, repške in Valvasorjeve konjenice. Tudi domačini so imeli kar nekaj nastopajočih, posebno pozornost pa sta pritegnila Andreja Primožič kot edina ženska tekmovalka in Rok Ruperčič kot najmlajši tekmovalec, saj ima šele dvanajst let.

V prvem poskusnem krogu so se tekmovalci skušali ogreti in pripraviti svoje konje za nadaljevanje tekme. Seveda ni prav enostavno nataktniti klobaso v galopu. Tako je vsak srečnež, ki mu je to uspelo, dobil bučen aplavz gledalcev, pa tudi klobasa mu je ostala v trajni lasti. Vsi nastopajoči so se pomerili še v drugem in tretjem krogu uradnega točkovanja. Tričlanska komisija je poleg nataktnene ali zadete klobase ocenjevala tudi lepoto jahanja. Posebno atrakcijo tekmovanja je

predstavljal tekmovalec Brane Kmet iz Repč, ki je jahal mini ponija. Ker je jahač odrasel človek, je pravzaprav tekel s ponijem med nogami. V tretjem krogu so se pomerili najbolje uvrščeni. Sreča oziroma mehak konjski korak je zmago prinesel konjeniku Mežanu iz Šentjerneja, za njim pa sta se uvrstila domačina Dejan Šega in Peter Frelj, ki je jahal na lepem lipicanskem žrebcu. Prvi trije so prijeli diplome ter zlate oziroma srebrne verižice, vsi nastopajoči pa praktične nagrade. Na lepo pripravljeni in organizirani prireditvi smo doživeli neljub padec tekmovalca s konja, ki pa je na srečo minil brez hujših posledic.

Po tekmovalnem delu je sledila zabava z ansamblom Še pa še; odojki in jagenjčki so se kar topili v ustih, a tudi zlahtne kapljice iz naših vinogradov ni manjkalo.

Bilo nam je lepo, tako da vas že sedaj prijazno vabimo naslednje leto na III. srečanje konjenikov v Šentrupertu.

Konjerejsko društvo Šentrupert

Priznanje Roku Ruperčiču, najmlajšemu udeležencu. Foto B. Brezovar

IZ ŽIVLJENJA ŽUPNIJE

Vroči poletni dnevi so krepko posegli v naš vsakdan. Tudi dogajanje v župniji na nek način prehaja v samo vrelišče. Verouk se končuje, birmanci so tik pred birmo, poletni programi se bodo pričeli.

Pa pojdemo lepo po vrsti.

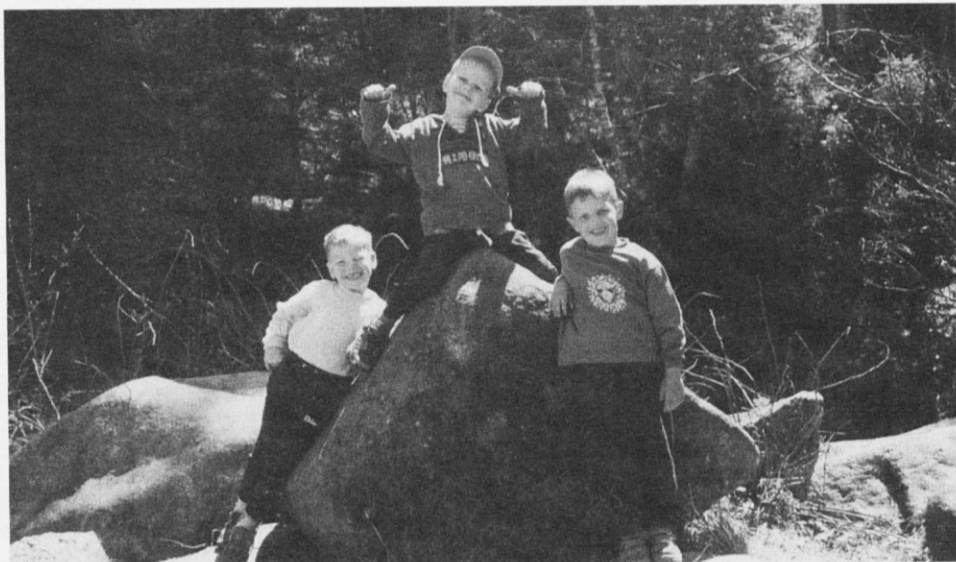
V marcu smo se z birmanci odpravili na birmanski vikend na Pohorje, kjer smo se duhovno in telesno osvežili tako v pripravi na velikonočne praznike kot na samo birmo. Spoznavali smo don Boska, se pogovarjali o prijateljstvu in družini, čas pa je bil za daljše in krajše sprehode po ponekod še zasneženem Pohorju.

Praznovanje velikonočnih praznikov je potekalo po ustaljenem redu, s sodelovanjem pevcev, ministrantov in drugih sodelavcev, ki so pripravili cerkev in vse potrebno za lep potek. Vsak pa si je sam osebno prizadeval, da so mu prazniki prinesli veselja in radosti, kar kristjani velikokrat res potrebujemo.

V prvomajskih počitnicah so se ministri odpravili na izlet v Bistro, kjer so si ogledali tehnični muzej. Pot so nadaljevali preko Borovnice do soteske Pekel, kjer so uživali v preskakovanju tolmunov in slapov, kar je – seveda – pustilo posledice.

Prav tako se je v prvomajskih praznikih skupina mladih družin odpravila na Pohorje na kratek »dopust«. Seveda je bila za starše glavna privlačnost odbojka, za mlajše pa nova igralnica, gugalnica, ob večerih pa risanke. Ni pa manjkalo dolgih sprehodov, kjer smo si ogledali prostrano Pohorje in Maribor z okolico.

V maju je potekala šmarnična pobožnost, kjer so otroci prebirali in poslušali o dogodkih mlade družine, ki se je trudila živeti veselo in dobro krščansko življenje v sodelovanju s prijatelji in Cerkvijo. Tudi mladinski verouk še vedno obstaja. Ob

Tudi najmlajši so osvajali vrhove

Pekel je kar zanimiv

Birmanci na Pohorju

sobotah prihajajo mladi na skupno druženje in ogled kakšnega filma, kdaj pa kdaj povabimo kakšnega gosta, ki kaj zanimivega pove. Tako smo gostili mag. Natašo Svetina, ki je mladim predstavila področje genetike in probleme kloniranja, ter gospo Darinko Grum, ki je izpovedala svojo izkušnjo mame zasvojenega sina.

Mesec junij se je začel s slovesnostjo prvega svetega obhajila, ko so otroci drugega razreda verouka prvič prejeli Jezusa v svoje srce. Vsa zahvala gre sestri Ivanki, ki je otroke pripravila na ta veliki dogodek in samo slavje. Tudi birmancem se bliža čas njihove slovesnosti. Na binkoštno nedeljo smo gostili gospoda Petra Pučnika, ki je birmancem spregovoril o duhovnih poklicih ter se pri sveti maši poslovil od 8. razreda.

Poleg pastoralnih dejavnosti se nadaljuje obnova farne cerkve – restavracija oken na južni fasadi, na Velikem Čirniku bomo obnovili še zvonik, vsa gospodinjstva pa bodo prejela pismo o dosedanjih uspehih triletnih akcij in povabilo k nadaljnji obnovi in vzdrževanju naše skupne dediščine.

Obnova župnijskega vinograda - naj pridnim rokam žaranov Bog poplača

Čaka nas pestro poletje: oratorij, Uskovnica in Ankaran. Več o tem pa boste lahko prebrali v prilogi prihodnje številke ŠentRUPERTA.

Naj nam počitnice in poletni oddih pomagata k veselemu druženju in odkrivanju novih načrtov za prihodnost.

Marko Suhoveržnik

Prvo sveto obhajilo je velik dogodek za kraj

SPREHODI MED ...

SPREHODI MED KUŽNIMI ZNAMENJI:

“Mostove čez Mirno je treba podreti, tlako mokronoškim podložnikom prepovedati ...”

Vas sv. Ruperta, ta “mala, ali sicer čedna vas, ki ni prišla v deželni zgodovini nikdar na glas” (Steklasa, 1913), je bila menda v preteklosti pogosto tudi kužna. J.V. Valvasor je popisal 11 epidemij kuge, ki so v naših krajih morale med leti 1230 in 1650. V drugi polovici 14. stoletja je »črna smrt«, kot so kugo takrat imenovali, zahtevala več kot 20 milijonov ljudi, tretjino takratnega prebivalstva stare celine. Na Dolenjskem je bilo hudo tudi sredi 17. stoletja. «Kužna komisija» za okoliš Mokronoga je npr. v letih 1645-1650 zaradi suma okuženosti izolirala mokronoški grad in celoten trg ter ukazala podreti glavne mostove čez Mirno. Kuga pa se je kljub mnogim odredbam tudi leta 1715, takrat zadnjič, pojavila na Dolenjskem, zlasti v okolici Stične, Novega mesta in Šentruperta. Tako poroča Boris Golec v časopisu za krajevno zgodovino Kronika (49, 2001).

Kuga je bila v preteklosti huda epidemična bolezen. Povzročal jo je bacil, ki se je z okuženih glodalcev prenašal na človeka najpogosteje s pikom žuželk. Nastanek kuge so v srednjem veku povezovali z nečistim življenjem, delovanjem čarovnic, božjo kaznijo itd. Zakoreninjeno je bilo verovanje, da Bog pošlje in lahko tudi odvzame bolezen. Proti bolezni so se zato borili z molitvenimi obrazci, procesijami in romanji. Postavljali so zaobljubne kapelice v zahvalo za premagano težko preizkušnjo. Med največjimi priprošnjiki zoper kugo sta bila sv. Boštjan in sv. Rok, velik priprošnjik zoper kugo pa je bil tudi sv. Rupert, ki je bil sicer bolj poznan kot zaščitnik solnih rudarjev. Zaobljubna kapelica te vrste bi lahko bila tudi kapelica sv. Ruperta v Šentrupertu ob poti proti pokopališču. Zanimivo pa je, da Ivan Steklasa pri opisu znamenj (pilov) omenja le štiri znamenja: na šentrupeškem polju, na preleškem polju, na Bistrici in kapelico

sv. Florijana v Šentrupertu. Najstarejša kapelica je verjetno kužno znamenje s piramidalno streho na šentrupeškem polju, ki jo omenja tudi Ivan Steklasa. Nekoč je menda imela na vrhu strehe tudi patriarhijski križ, kar je bilo značilno za kužna znamenja. Po navadi so ob času hude kužne bolezni pokopavali mrličke zunaj pokopališča. V takratnem Šentrupertu je bilo to po njegovem mnenju tudi nujno potrebno, ker je bilo pokopališče takrat še okoli župnijske cerkve, tedaj ravno sredi vasi. To znamenje je bilo v Steklasovem času zapuščeno in potrebno poprave. Šele v času pisanja Zgodovine župnije Šent Rupert (1913) so ga delno uredili. O kasnejšem urejanju in obnovljanju znamenj lahko beremo tudi v zborniku Šentrupeška župnija 1989, ko takratni župnik Janez Vidic zapiše, da samo še v nekaterih vaseh znamenja in kapelice niso ljudem v čast zaradi zanemarjenosti in razpadanja. Odnos do znamenj je v takratnem poročilu povezoval z znamenjem vernosti in kulture kraja.

To kužno znamenje je pred desetletji prevzelo tudi dojemljivega slikarja slovenske, predvsem dolenjske pokrajine, Božidarja Jakca. Leta 1970 je Jakac portretiral Leopolda Kozlevčarja, zbiratelja starin, ki je takrat živel v nekdanji grajski pristavi v Slovenski vasi pri Šentrupertu. Zbirko starin in njegov portret, ki ga je takrat naslikal Božidar Jakac, si lahko ogledamo v samostanu v Stični. Takrat pa je Jakac nekaj časa posvetil tudi motivu tega kužnega znamenja

*Kapelica pred Šentrupertom – znamenje preizkušenj, vernosti in kulture kraja
Foto: J. Uhan*

na robu Šentruperta. Kot radovedni osnovnošolčki smo z zanimanjem opazovali bradatega mojstra in potrpežljivo gospo ob njem. Videvali smo ju na cestnem ovinku pred Šentrupertom. Po nekaj dneh slikanja pa mojstra in gospe ni bilo več na ovinek. Slika je bila dokončana.

Dolga leta me je vznemirjalo vprašanje o usodi te slike. Kljub poizvedovanju pri najboljšem poznavalcu dela Božidarja Jakca, izrednemu profesorju na katedri za slovensko umetnost in umetnosti drugih južnoslovanskih narodov oddelka za umetnostno zgodovino na Filozofski fakulteti v Ljubljani dr. Milčku Komelju, nisem odkril sledi za to sliko. Gospa Tatjana, žena Božidarja Jakca, se sicer spominja moževega slikanja v Šentrupertu, podrobnosti pa so ušle spominu. Menda sta takrat nastali celo dve sliki, ki pa sta najverjetneje v kakšni zasebni zbirki. Mogoče pa bo ravno to pisanje pripomoglo k odkrivanju kakšne zanimive sledi.

Jože Uhan

OBUJANJA, ČESTITKE

OŽIVLJEN SPOMIN NA SESTRO DEODATO IN OSTALE

Sestre smo imeli v Šentrupertu celih sedeminpetdeset let. V Šentrupert so prišle 1937. leta, ko jim je dobra gospa Peršetova podarila hišo na Poštanju. Štiri so prišle, v počitnicah pa jih je bilo še več. Zelo hitro se je po fari razvedelo, kaj vse znajo in kaj se pri njih dobi. Najbolj dragocene so bile zdravstvene usluge, saj sta bila v tistem času za vso trebanjsko občino le dva zdravnik – eden v Trebnjem in drugi v Mokronogu.

Že v predverju se je blestel napis: VSI REVČKI SO NAŠI! To so ljudje zelo hitro razumeli, saj so sestre imele čez dan tudi po sto ljudi, da so jim nudili prvo pomoč, včasih pa tudi vso pomoč, ki jo je posameznik potreboval.

Izredno lepa sestra Blazija pa je obiskovala ljudi na domu. Bila je zelo usmiljena – a je že po dveh letih omagala – pobrala jo je jetika, ki je takrat med našim prebivalstvom kar precej pobirala tudi mlade ljudi. Vse sestre so delale za : BOG PLAČAJ! Za njo pa je tedaj prišla sestra DEODATA, ki je za naše farane delala celih triinpetdeset let.

Kdo bi mogel oceniti ogromno delo, ki ga je naredila za naše farane! Kolikokrat je delila pomoč, ko so že omagali domači ali je odklonil zdravnik. Kolikim umirajočim je zatisnila trudne oči!

Sestre so veliko zdravil same naredile. Bili so časi, ko so si z dnino služile vsakdanji kruh. Ne med vojno in ne po njej jim ni bilo nič prizaneseno. Nič jih ni bilo sram, ko so dobro sestro Deodato zaprli – pozneje pa še povedati ni smela – uradno je bila prestavljena v Beograd. To je bila hvaležnost.

Ko so prišli Italijani kot okupatorji, so kmalu začeli pobirati moške. Ob neki taki raciji so jih pripeljali na trg po jutranji delovniški maši. Zelo se je bilo bati, da jih bodo postrelili kot talce. Sestre so prav tedaj šle iz cerkve; JULIJA, najstarejša med njimi, že zelo onemogla in bolehnna, je brez pomisleka odšla pred italijanskega oficirja, padla pred njim na kolena in prosila s povzdignjenimi rokami: »Pustite jih!« - Ostali so živi. – Nihče drug tega ne bi upal storiti!

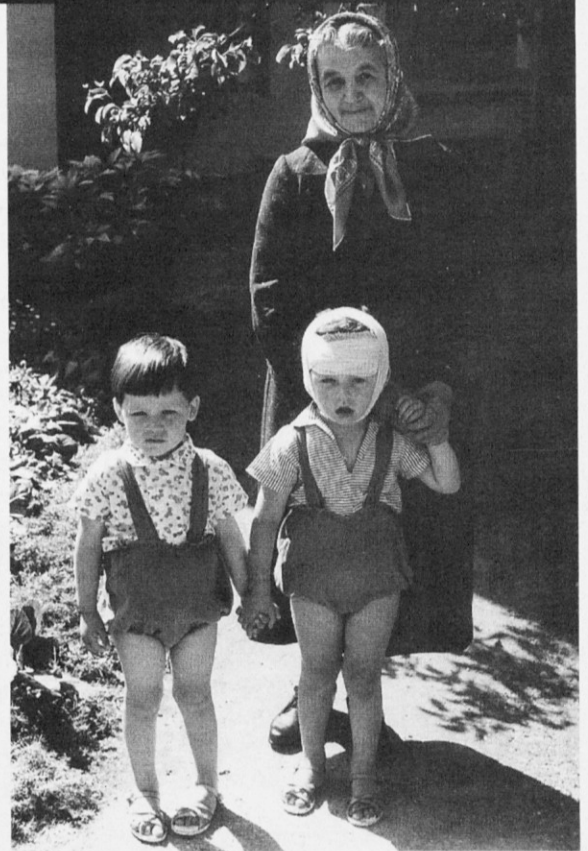
Sestra Julija je bila vrtnarica z dušo in s telesom. V njenih rokah je na vrtu ali v sobi vse oživel; delala je izredno lepe venčke za prvoobhajance in za neveste šopke. Vso faro pa je zalagala s sadikami za na vrt, za lončke ali pokopališče. Sestra Julija ni pokopana v Šentrupertu, saj so jo še živo odpeljali v njeno rodovno skupnost.

Sestre so tudi prevzele krasitev farne cerkve, dolga leta so delale jaslice in božji grob. Kjer so delale, se je še kako poznala njihova roka.

Kaj nam je ostalo za njimi?

Živi sta letnici njihovega prihoda in odhoda – 1937 in 1994. Vmes smo 1987 praznovali 50-letnico njihovega dela v naši fari – in pogreb sestre Deodate 12. maja 1992. Tedaj se je zvrstilo osem govornikov – eden je celo obljubljal, če bi imeli kdaj svojo občino, bi se zdravstveni dom po njej imenoval. – Minilo je že enajst let, odkar ta zlata duša poleg svoje sosestre počiva na našem pokopališču.

Za njimi so ostale obleke, ki so jih

*Sestra Deodata
s sosedovima otrokoma*

Sestre ob 50-letnici v Šentrupertu - v ospredju sestra Deodata in župnik J. Vidic

pripravile za Klarice, v spomin Kristusovega trpljenja.

Ostal pa je tudi spomin na veliko noč 1994, ko smo se poslavljali še od zadnjih dveh sester, ki sta morali zapustiti Šentrupert, njihova hiša pa je bila prodana.

Sedaj pa ni nikogar, ki bi obiskoval bolne in onemogle in jim nudil razne usluge, kot so to tako lepo in nevsiljivo znale narediti sestre.

Malči Kostevc

MARI RUPENA OSOLNIK V SPOMIN

Ob koncu maja se je v 85. letu poslovila Mara Rupena Osolnik, rojena v Mirni Peči. Njena mati je bila sestrična matere dr. Pavla Lunačka. Obe družini sta bili izredno povezani in sta se pogosto obiskovali. Tako je v njenih spominih živel Šentrupert takoj za Mirno Pečjo. Vse življenje je Mara Rupena Osolnik izkazovala naklonjenost Šentrupertu. Bila je aktivno vključena v odbore Organizacije združenih narodov in je v letih pomanjkanja pri nas marsikatera pošiljka hrane pristala pri šentruperskih učencih. Bila je prva, ki je povezala šentrupersko šolo s svetom; na šoli so se zvrstile številne delegacije, v Šentrupertu so se odvijale občinske prireditve. Pomagala je tudi pri ohranjanju kulturne dediščine pri nas, hkrati pa bila vseskozi aktivna, ko smo v Šentrupertu poimenovali šolo po njenem malem bratranču dr. Pavlu Lunačku.

Tudi trebanjska občina je cenila njena prizadevanja za napredek tega področja in je že davno postala častna občanka Občine Trebnje. Mara Rupena Osolnik pa se je oddolžila tudi tako, da je v Občino Trebnje pripeljala programe FAO za obnovo podeželja.

Mari Rupena Osolnik je bila vse življenje v ospredju skrb za človeka – podobno kot sestri Deodati – zato bosta obe ostali v naših spominih.

Jože Zupan

PETER RAVNIKAR — SEDEMDSESETLETNIK

Leto 2003 je zaznamovano tudi z okroglim življenjskim praznikom Petra Ravnikarja, dolgoletnega aktivnega gasilca in predsednika Društva upokojencev.

Pravzaprav je društvena aktivnost že kar značilna za njegov rod. Zgodovina gasilstva v Šentrupertu bi bila osiromašena, če ne bi bilo Petra Ravnikarja; bil je predsednik društva v letih obnove in napredovanja te tako potrebne organizacije.

Skrb za človeka je bila zelo vidna tudi v funkciji predsednika Društva upokojencev Šentrupert. Četudi mu večkrat zdravje ni bilo naklonjeno in bi bil on potreben pomoči, mu je bilo društveno delo prednost pred osebnim počutjem.

Ob zapozneli čestitki ob okroglem življenjskem prazniku želimo predvsem, da bi bilo več največje vrednote – zdravja.

ZLATA ZNAČKA ZA ZLATO SRCE EDIJA ZAVRLA

V hitrem načinu življenja se kaj rado zgodi, da je vedno več osamljenih ljudi. Osamljenim ljudem je kot zdravilo, če jim posameznik nakloni vsaj drobno pozornost – morda že s tem, da jih pozdravi.

Eden izmed redkih krajanov, ki mnogim izkazuje pozornost, pa je prav gotovo **Edi Zavrl**, ki je na nedavnem srečanju krajevnih organizacij RK prejel ZLATO ZNAČKO RKS.

Edi ZAVRL, spadate med tiste krajanje, ki veste za slehernega starejšega človeka v naši dolini. Ali je ta izkušnja še iz obdobja, ko ste kot električar obšli sleherni vas?

Slavljenec v družbi sodelavk

- Prav gotovo; vesel sem, ker poznam vse ljudi, hkrati pa sem že zgodaj spoznal, kako je kdo živel, kakšen mu je bil življenjski standard.

Ne znamo prešteti let, ko aktivno sodelujete v KO RK Šentrupert. Kaj vas je pripeljalo v odbor krajevne organizacije in kako ste motivirani, da kljub občasnim lastnim zdravstvenim težavam vztrajate pri tem plemenitem delu?

- Ko sem bil na terenu, sem videl, kako nekateri živijo v pomanjkanju, drugi v izobilju; imel sem čuteče srce do starih in osamljenih in sem jim želel po svojih močeh pomagati. To počenjam okoli štirideset let – in tudi zato sem postal krvodajalec – doslej sem kri dal sedemindvajsetkrat. Zaradi hvaležnosti, ki jo izkazujejo številni ljudje, sem dovolj motiviran, da vztrajam, čeprav imam kdaj tudi jaz zdravstvene težave – a ne bom še odnehal.

Se spomnite kakšnega doživetja ob takšnem srečanju s starejšim krajanom?

- Bilo je nešteto izrazov hvaležnosti. »Edi, samo Ti veš, kako sem težko živel,« je potožila ena izmed osamljenih. Da jim spraviš nasmeh na ustnice, pomeni podaljšanje življenja. Vesel sem, ko jih vidim, ker še vedno skušajo, da bi čimveč zase sami naredili.

Pravijo, da se vse dobro vrača. Bi temu pritrdili?

- Tako je – ali kakor pravi pregovor: Če hitro daš, dvakrat daš! – in če nekaj daš, je tisočkrat povrnjeno. – Že lep nasmeh je darilo.

Kaj bi bilo treba storiti, da bi bilo še več takih, ki bi bili pripravljeni starejšim pomagati? Kako bi lahko tudi mlade bolj vključili v sosedsko pomoč?

- Sedanji odbor Krajevne organizacije Rdečega križa je sestavljen iz odlične skupine ljudi – ena sama zagnanost nas je. Vendar mislim, da bi še več morali narediti, da bi pritegnili mlade. Tudi mi bi morali iti pogosteje med mlade v šolo, da bi jih navdušili za pomoč osamljenim – z lastnim zgledom jih bomo lahko največ pridobili.

Kako čutite priznanje: kot zahvalo za minulo delo, kot spodbudo – ali kot obveznost?

- Priznanje sem čutil kot zahvalo za vsa ta leta – zelo so me razveselili, zame je priznanje veliko več vredno kot denarna nagrada. Ni pa priznanje zame obveznost, saj bom delal, dokler bom mogel, ne da bi mi moral kdo reči.

Bralci krajevnega glasila ŠentRUPERT se pridružujemo čestitkam in se zahvaljujemo za Vaše plemenito delo!

Jože Zupan

NA ZDRAVJE ŽIVLJENJSKI ENERGIJI

Zalka Valas s svojo prijateljico - slikarko Maro Kraljevo

Danes se življenjska doba daljša. Dolenjski list, naš osrednji tednik, skoraj vsak teden prinaša fotografijo človeka, ki je dočakal 90 let. Le malokdo pa dočaka zrela življenjska leta s toliko energije, kot jo izraža Zalka Valas; v avgustu bo dopolnila 95 let.

Zalka Valas, Vi ste razpeti med dvema krajema: Ljubljano in Šentrupertom. Zdi se mi, da Vam ni nič težavno biti sredi zime v Ljubljani. Ali imam prav, če rečem, da bi Vas spomladi lahko privezali v Ljubljani, pa bi vseeno prišli v Šentrupert, saj Vas takrat srce žene? Čeprav o ljubezni do rojstnega kraja ne moreš vsega povedati z besedami, ker to v sebi predvsem čutiš, bi Vas vendarle prosil, če bo povedali kaj o svoji navezanosti na rojstni kraj.

- Od doma sem odšla z devetnajstim letom – od takrat se vseskozi vračam v Šentrupert. Ponosna sem bila, ker se je tudi moj mož zelo navezal na Šentrupert, čeprav je bil iz druge pokrajine. Od doma sem tudi odkupila parcelo, da sem si lahko pred 64 leti tu postavila domek, obkrožen z vinogradom. Dom, Dolenjska, Šentrupert – to mi ostaja, vse mi pomeni, dokler bom fizično in psihično pri sebi, se bom vračala – poleti vsekakor ne vzdržim v Ljubljani. Priznam pa, da sem nekaterim ljudem, ki ne poznajo navezanosti na rojstni kraj, to tudi kar malo zamerila.

Če bi nekdo rekel, da je za dolgo življenje pomembna, da ne živiš stresno, da gredo bolezni in življenjske tegobe mimo Vas, bi mu najbrž oporekali?

- Najbolj stresno je bilo med vojno – vse druge situacije lahko omiliš. Veliko bolezni se me je dotaknilo, a je z močno voljo vse šlo naprej.

Kaj je glavno vodilo za dolgo življenje? Kako vplivajo na življenje medsebojni človeški odnosi?

- Ljudje premalo naredijo za dobre medsebojne odnose. Treba je kdaj tudi znati potrpeti. Za dobre medsebojne odnose moramo skrbeti predvsem starejši. Kar vesela sem, če mi sin reče, da se z menoj še skregati ne more. Prav gotovo pa je kaj tudi podedovano, da dolgo živiš, hkrati pa se moraš potruditi, da kaj narediš za zdravo življenje.

Kakšno mesto zavzema prehrana v Vašem življenju? Ali se bolj na gibate k vegetarijanski prehrani ali bolj prisegate na meso – ali pa znate oba načina prehrane dopolnjevati?

Nisem vegetarijanka, jem pa malo mesa. Upoštevam načela zdrave prehrane, v ospredju sta zelenjava in sadje.

Kljub svojim zrelem letom ste še vedno glavni organizator pri obdelovanju vinograda. Kaj Vam vinograd pomeni? Kako ocenjujete cviček? Kako vidite prihodnost svojega vinograda?

- Sem članica Društva vinogradnikov Šentrupert že 32. leto, 70 let je že minilo, odkar imam svoj vinograd, zdaj pa je kar malo moja bolečina, ker moraš najemati ljudi za pomoč, si odvisen od drugih. Zato se bom morala od vinograda posloviti – vesela bi bila, če bi dobila zagretega človeka, ki bi vzel vinograd v najem. Cviček pa seveda zame ostaja najbolj zdravo vino.

Mnogi se čudijo, ker Vas še vedno zagledajo v avtu, ko prihajate iz Ljubljane mimo vseh avir, ki jih povzroča gradnja avtomobilske ceste. Je recept za varno vožnjo?

- Treba je večja pazljivost, ne smeš voziti ne prehitro ne

prepočasi, treba se je prilagajati hitrosti vožnje – tudi prepočasna vožnja lahko povzroči nesrečo, ne smeš prehitovati za vsako ceno. Zdaj so mi za eno leto voziško dovoljenje podaljšali – je bil kar natančen pregled. Sumim pa, da sem najstarejša Slovenka, ki še vozim avto.

Pravijo, da ste ob svoji šestinosemdesetletnici praznovali tako, kot da bi slavili stoletnico – z izgovorom, da niste prepričani, če boste sto let dočakali. Od tega zdaj že mineva 9 let in je sto let že skoraj na pragu. Ali kaj razmišljate o tem – ali se veselite slehernega dne, ki Vam je dan?

- Zahvaljujem se usodi za vsak dan, ki mi je dan, ker živim z dobrim počutjem. Vesela sem, ker lahko sama zase skrbim. Sklenila pa sem, da bom slavila samo še letos – tudi praznovanje je naporno!

Spadate med najstarejše v naši KS; pred Vami jih je le malo, ali ne?

- Vem, da je Ludovika Brzin starejša od mene, Nežka Bartoljeva pa je tri tedne mlajša od mene. Nekoč sem si želela, da bi zbrala vse, ki so rojeni leta 1908. Pa sem preveč odlašala. Zato pa bom še v tem mesecu obiskala svojo vrstnico Nežko Bartoljevo.

Vaše sporočilo mlajšemu rodu!

- Negujte dobre medsebojne odnose, saj od tod izvira zadovoljstvo.

Hvala, ker nas polnite z življenjsko energijo, čestitke Vam in vsem, ki poskrbijo, da se Šentrupert lahko ponaša s kar precejšnjim številom ljudi, ki so stari nad devetdeset let!

Jože Zupan

SREČNO, GENERACIJA

OSMEGA RAZREDA V ŠOLSKEM LETU 2002/2003

»Da najdeš svoj pravi jaz, je potrebno toliko različnih stvari; treba se je igrati s frnikulami, treba je med prste loviti sončni prah in tekati za metulji, včasih je treba misliti, da so tvoji problemi nerešljivi – samo zato, da potem sprevidiš, kako se jih v resnici da pospraviti v škatlico. Morda je treba celo misliti, da tvoja glava ne bo nikoli dovolj velika za vso to šolsko učenost – tudi zato, da ob koncu šolanja takšna misel zvodeni. In treba je tudi znati reči na svidenje in hvala vsem znanim obrazom, ki so bili v letih našega odraščanja del mladega vsakdana in so nam zato prirasli k srcu.«

Tako je letošnja generacija osmega razreda vabila na sklepno prireditev – valeto. Ostali pa so pod mentorstvom slavistke Janje Jerovšek še dodali:

Hitro je minilo obdobje osnovnega šolanja in vsi se s težavo poslavljamo od sošolk in sošolcev. Skupaj smo doživeli veliko lepih, a tudi manj lepih trenutkov, prepotovali mnogo poti in se docela spoznali. A s tem trenutkom je prišel tudi čas žalostnega slovesa, ko bomo stopili vsak po svoji poti življenja – skupne poti pa ne bomo pozabili.

Gregor Golob, 8. razred

Ob vstopu v prvi razred sem si šolo pričarala kot velik travnik pisanih cvetlic, metuljev in hroščev; kot drevo, polno listov najrazličnejših oblik, in kot vesolje, v katerem je vsak svoj svet. Hitro je minilo osem let, skupaj s sošolci smo odkrivali nova znanja, se veselili in doživljali uspehe in razočaranja, spleтали prijateljske vezi ...

Prišel je čas našega slovesa. Slovo in beseda ADIJO ne pomenita, da se ne bomo več srečali, naj bo to začetek konca.

Tamara Vavtar, 8. razred

SPOMINI

Včasih se nam zdi,
da se vračamo v stare dni,
ko za nas nebo gori
in nam zvezde kažejo poti.
Zdaj so ti dnevi vsi odšli,
nekaj pa še vedno drži:

Ljubezen zadnja izgine,
upanje poslednje se razbline.

Sanjaj in ne zbudi se,
saj bi jutro pokvarilo vse.

Nocoj padajo zvezde.

Najsvetlejša je naša,
ki ljubezen prinaša.

Ljubezen nam daje moč,
ljubezen v nas še vedno živi
in novo upanje budi.

Ne oziraj se nazaj
in ne sprašuj – zakaj.

Vse je le del poti,
ki prehoditi jo moramo mi.

Ko te zvok glasbe zbudi,
naj te ne skrbi,
zapri oči in zaspi.

Ne moremo več naprej,
z mislijo, da bo vse kot prej.

Solze perejo obraz,
temni oblaki prihajajo nad nas.

Sonce je hladno postalo,
časa ostane le še malo.

Angel posega proti tlom,
obhaja ga dvom.

Spomini se izgubijo,
oblaki počasi bledijo.

Sonce jih prepodi
in za vse ljudi
se novo upanje rodi.

Alan Hazdovac, 8. razred

NA KRIŽIŠČU

Stojimo na križišču,
gledamo v vse smeri in nas skrbi,
če pravo pot smo izbrali vsi.

Lahka ni odločitev,
bliža se ločitev.

Čas hiti naprej,
nazaj ne glej, se le nasmej.

Nova pot je pred nami,
na njej bomo ostali sami.

Vsak gre po svoji strani.
Skupna pot se bliža h koncu.

Sošolke in sošolci!
Nikoli ne obupajte,
le vase zaupajte!

Aleksandra Rataj, 8. razred

UTRINEK ŽIVLJENJA

Zemlja je črna tema prekrila,
vse je v skrivnostno tančico ovila.

Noč je bila strašno tiha in temačna,
dežela tuja in drugačna.

A na nebu je zvezdica zasvetila
in s svojo svetlobo vso grenkobo razbila.

Potem se je zvezdica utrnila
ter za sabo bleščečo sled,

polno življenja, pustila.

Utrinek hitro mine, a dokler traja, je lep.

Kakor življenje pot.

Na tej poti spoznaváš svet,
poln dobrih stvari in zmot.

Včasih so trenutki, ko si vesel,
da bi po travnikih tekal in pel,
a potem zvezdica ugasne in si žalosten spet.

Nikoli ne obupaj,

saj zvezdica srečo v nas vzbudi,
za to vase zaupaj, kamorkoli že greš,

ker nikoli ne veš,
kdaj te utrinek sreče doleti.

Jasna Udovč, 8. razred

IZ SKRINJE SPOMINJANJA

RASTOČA KNJIGA V TREBNJEM — TUDI ZNANJE IZ ŠENTRUPERTA

Ob Golievem spominskem dnevu so v Trebnjem odprli prvo stalno razstavo RASTOČE KNJIGE. Med predstavljenimi osebnostmi jih je kar nekaj iz Šentruperta:

Dr. JOŽEF MIHAEL SKEDL - Šentrupert, 1811 - Gradec, 1868, pokopan v Šentrupertu, dr. prava, ki je v Gradcu predaval pravo v slovenščini, veliko sodeloval z Janezom Bleiweisom.

Prof. IVAN STEKLASA - Prelesje, 1846 - Šentrupert, 1920, profesor zgodovine in slovenščine, ki se je z delom Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem trajno zapisal v spomin.

Dr. SLAVA KRISTAN LUNAČEK - Črni Vrh nad Idrijo - 1898 - Ljubljana, 1978, pokopana v Šentrupertu, zdravnica. Vse življenje je posvetila šolski zdravstveni službi.

Akademik dr. PAVEL LUNAČEK IGOR - Šentrupert, 1900 - Ljubljana, 1955, zdravnik ginekolog in porodničar. V porodništvu in ginekologiji je utemeljil sodobno medicinsko doktrino in pripomogel, da se je bistveno zmanjšala umrljivost mater in otrok. Prešernov nagrajenec.

VIDA BREST - MAJDA PETERLIN - Šentrupert, 1925 - Golnik, 1985, pokopana v Šentrupertu, pesnica, pripovednica, mladinska pisateljica in Levstikova nagrajenka. Njene najboljše pesmi so posmrtno izšle v zbirki Tiho, tiho, srce.

Prof. EDVARD HOFFER - Šentrupert, 1841 - Gradec, 1915, biolog, profesor v Gradcu, verjetno je bil prvi Slovenec, ki je rojake seznanil z darvinizmom.

Razstava RASTOČA KNJIGA se bo tudi v naslednjih letih širila in tudi v prihodnje ne bo manjkalo imen iz Šentruperta.

Jože Zupan, avtor razstave

SPET O DRAŽANIH

Gremo na planin'co po zeleno trav'co za našo ljubo krav'co.

Dražani so bili družabni in navihani. Zjutraj so zgodaj vstajali in kosice naklepali. Nabrusili pa so jih sredi vasi, da je kar odmevalo. Dekleta pa so že vedela za navado, kaj je v takem primeru treba storiti. Prinesle so lipov čaj in zraven še 'ta kratkega', da se je lažje kosilo. Pridno so kosili, pa tudi radi peli, saj so bili izvrstni pevci:

Prišel je Vid, češnje zorijo,
fantje na travnikih trav'co kosijo.

Že ko se je naredil svit, so šli kosci kosit, a
zvečer pa sladko vince pit.

Dekleta pa so sušila; imela so nazaj
zavezane rute in lepo nabrane obleke. Prvi
dan so devali v kopice, da se je do
naslednjega dne lažje posušilo. Potem je
bilo treba nakladati. Na voz je šel tisti, ki
je znal vogale vihati, da je bil voz lepo
naložen. Nazadnje so voz lepo občesali, na
sprednje vogale zapičili zelene vejice in
odpeljali domov.

Včeraj polje zeleno, obdelane njive, a danes
turist najde grmovje, koprive.

*Kmetič je seme sejal,
Bag nam je sončece dal,
dežek in vetrček vmes,
pa je radilo zares.*

*Prišlo žanjic je trop,
žene so vezale snop.
Kmalu bo cepec zapel,
a mlinar nam žito bo zmlal.*

*Dozorela je pšenica,
trudno kima klas težak.
Urno sukaj srp, žanjica,
snope veži pa možak.*

Pred šestdesetimi leti je bilo. Preden so
začeli žeti, so pogledali po njivi. »Oh,
velika je njiva, kdaj te bomo poželi.« Drugi
pa so odgovarjali: »Bolj boste hiteli, prej
boste poželi.« Razgovor so spremljali
vzkliki, kot na primer: »Sveti križ božji.«
»Bog me varuj rok in nog, nos bom pa
sama.« V njeni bližini tudi koscem ni bilo
dobro, saj jim je hitro naredila napačno
povreslo.

Otroci smo hodili za žanjicami in pobirali
klasje - najraje okrog malice. Gospodinja
je prinesla jerbas, v njem pa meso - gnjat,
kruh, potica, zraven pa je morala biti tudi
rdeča pesa. Gospodar pa je prinesel putrih
- to je bil sodček, da se ni vino sparilo.
Najprej je natočil 'osovnik' - to je bil rog
od vola, v njem je bila osla za brušenje
srpov.

Domov so vozili velike vozove, povezane z
žrdmi.

Čez dobrih štirinajst dni je bila mlačev.
Najprej so dali na banger pri vratih
pušlec - gorje, če ga je kdo ukradel -
pšenico so nosili na rami, en snop počez,
osem parov pa položili po podu in začeli:

*Hej, junaki, hej, mlatiči,
kup pšenice je visok.
Krepko naj pajo cepiči -
pika, poka, pika, pok.*

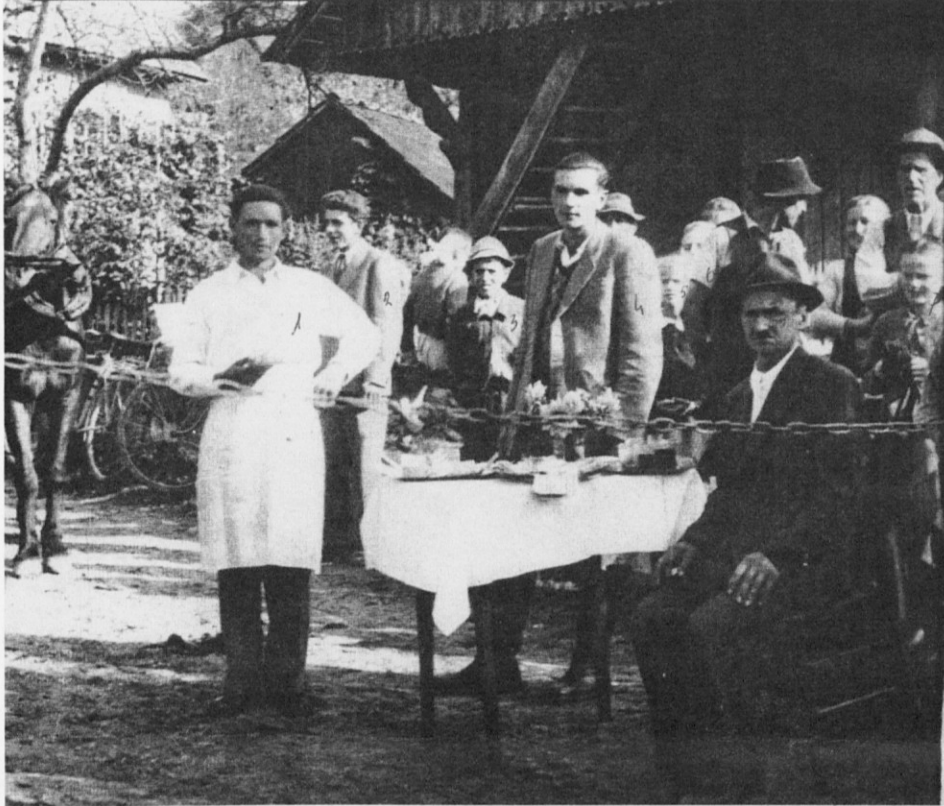
*Ko mlatič je pri obedu
golaglav in golorok,
hitro mine, kar je v sledi,
pika, poka, pika, pok.*

Zrnje so izrinili na sredo poda in začeli
delati škopo za pokrivanje streh, na koncu
pa so imeli likof. Za domov so dobili lon -
cepec in veliko mlečno belo štruco.
Za tem je prišla kosa z ročajem, potem
konjska kosilnica, nato bičeska, ki je devala
snope brez povosmov - nato še odrešenik
- kombajn.

Kdaj pa kdaj se pa še tudi solza utrne, če se
spomniš na prednike, ki so s tako skrbjo in
s trpljenjem obdelovali to našo prelepo
šentrupersko dolino.

Kristina Majcen

STARI FOTOGRAFIJI PRIPOVEDUJETA

ŠRANGA NA BISTRICI — ob poroki Majde Marolt — 1949. leta:

Na sliki: Bruno Jurglič s Puščave, ostali z Bistrice: Toni Grebenc st., Jože Simončič, Anton Skušek, Anton Vavtar in Tonček Zupančič.

Slika je bila objavljena v reviji Dolenjska in Bela krajina, njen lastnik je Anton Skušek.

OPEKARNA PRELESJE — 1950. leta:

Slika predstavlja igralsko skupino v Opekarni Prelesje. Tedaj je bilo tam zaposlenih od 70 do 80 delavcev.

Naslov igre: Žetev. Po končani igri je bila zabava – veselica za vse.

Tudi to fotografijo hrani Anton Skušek, fotografiral je fotograf Erjavec iz Ivančne Gorice, na njej pa so:

Sedijo: Sandi Vavtar, Bistrica, Jože Zore, Prelesje, Ignac Krajšek, Bistrica in Ivan Kvas, Prelesje.

Stojijo: Mimi Krajšek, Bistrica, Mercedes Javornik, Prelesje, Fani Hribar, Dol. Jesenice, Ani Vene, Gor. Jesenice, Polde Mikec, Bistrica, ravnatelj šole Šentrupert Bojan Brezovar, Stanka Debevc, Prelesje, Ivan Vidmar, Šentrupert, Mima Levstek, Bistrica, Tone Skušek, Bistrica, in Ana Kralj, Martinja vas.

OBVESTILO:

Letos nameravamo ponatisniti knjigo Zgodovina župnije Šent Rupert na Dolenjskem - prof. Ivana Steklase. Letos mineva tudi 90 let od prvega izida te knjige. S povpraševalno anketo poskušamo ugotoviti, kolikšen je interes po nakupu ponatisa. Tako bomo lahko tudi načrtovali naklado. Predvidena cena: 5.000 tolarjev.

Če niste prejeli ankete, ki so jo po domovih raznesli šolski otroci, in se zanimate za nakup ponatisa, to preprosto pisno ali ustno sporočite na KS Šentrupert:

tel.: 07 34 34 600 !

POSTAVITEV OZNAČEVALNE TABLE PROJEKTA PO POTEH KULTURNE DEDIŠČINE DOLENJSKE IN BELE KRAJINE

V sredo, 21. maja 2003, smo na trgu v Šentrupertu odkrili tablo, ki označuje CERKEV SV. RUPERTA kot eno izmed najbolj privlačnih lokacij na področju Dolenjske in Bele krajine.

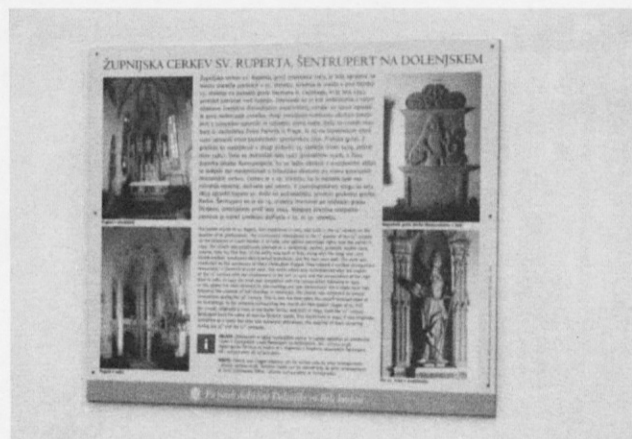
Ob postavitvi smo med drugimi lahko pozdravili ljubljansko županjo Danico Simčič, ki je v Šentrupert prišla na povabilo naše županje Marice Škoda. Predstavnika koordinacijskega odbora projekta sta bila dr. Marko Koščak in direktor Območne izpostave gospodarske zbornice Janko Goleš iz Novega mesta.

Nato je goste skozi cerkev popeljal mag. Robert Peskar, priznani strokovnjak za gotiko, z Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta. Hkrati pa je Šentrupert dobil tudi novo zloženko v slovenskem in angleškem jeziku, ki podrobneje predstavlja Šentrupert z bližnjo okolico. Zloženske lahko dobite na krajevni skupnosti, v cerkvi in župnišču ter v lokalih v Šentrupertu. Zagotovite si svoj izvod.

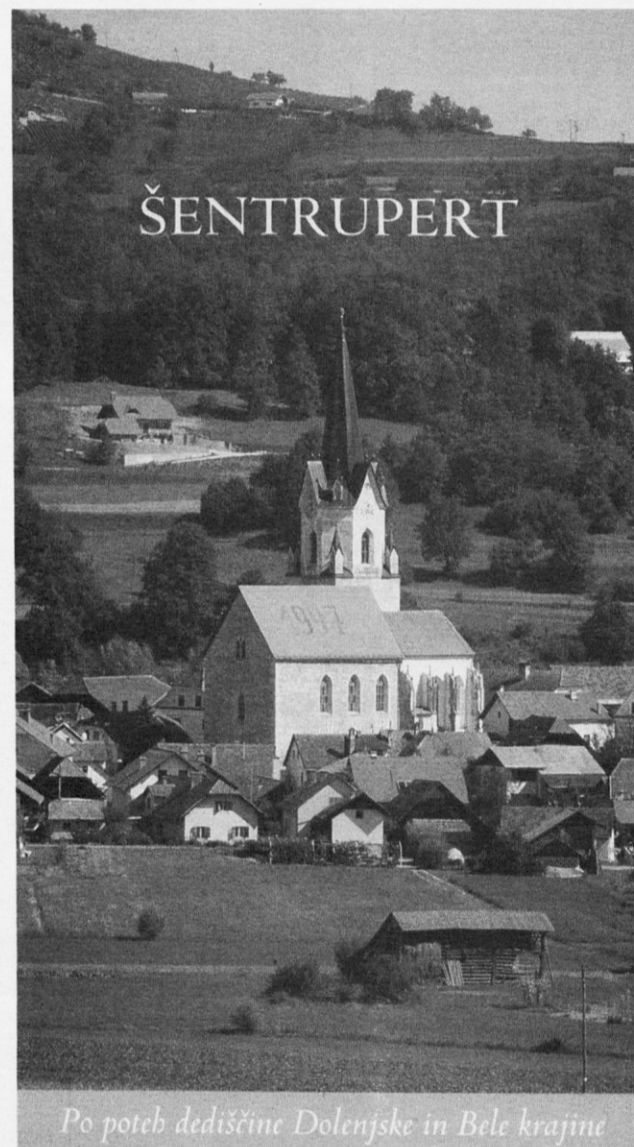
Poglejmo si del besedila, ki govori o naši cerkvi:

Cerkev sv. Ruperta se v arhivskih virih prvič omenja leta 1163, ko je imel oglejski patriarh Ulrik II. (1161-1182) v cerkvi kapiteljsko posvetovanje z navzočnostjo uglednih škofov in župnikov. Vendar so za današnjo podobo cerkve pomembni šele dogodki s konca 14. in 15. stoletja, saj so se odrazili tudi na cerkveni stavbi. 28. decembra leta 1393 je oglejski patriarh Janez s papeževim dovoljenjem patronatske pravice nad župnijo podelil grofu Hermanu II. Celjskemu, enemu od najpomembnejših mecenov na Slovenskem. Toda ambicije Celjanov niso trajale dolgo časa. Po smrti zadnjega celjskega grofa leta 1456 je vse posesti in pravice podedoval Habsburžan, cesar Friderik III. Ta je župnijo Šentrupert na pobudo tedanjega župnika Jakoba Auerspergerja (1474-1499) priključil leta 1493 ustanovljenemu kolegiatnemu kapitlju v Novem mestu; ob tem je župnik Jakob postal prvi novomeški prošt. S tem se je pomen župnije formalno pravno precej zmanjšal, vendar pa je bil tudi v naslednjih stoletjih skorajda po pravilu novoimenovani prošt poprej šentruperski župnik.

**Prispevke za naslednjo številko bomo zbirali
do 3. septembra -
po tem datumu prispevkov ne bomo objavili.
Glasilo bo izšlo 23. septembra.**

Označevalna tabla na trgu

Naslovnica zloženske

ŠentRUPERT

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI ŠENTRUPERT - LETO: V. / 2
junij 2003

USTANOVITELJICA: KRAJEVNA SKUPNOST ŠENTRUPERT - zanjo: Tone Rugelj
UREDNIŠKI ODBOR: Rupert Gole, Polona Rugelj, Mirko Simončič, Jože Zupan in Damjan Zupantič
OBlikOVANJE IN PRELOM: Rupert Gole
TISK: KOPO d.o.o., Mirna

Glasilo izhaja štirikrat letno. Naklada: 1000 izvodov.

Po zakonu o DDV se za glasilo plačuje 8,5% davek od prometa proizvodov.